

"ישיבישע בלאט" "לאמדעס" ב"דף היום" בשו"ת ומ"מ

דף ג.

חרב הרי היא כחלל, ועי' רש"י דבלא זה יכל להקשות דגם אם חרב היה ראשון לטומאה היתה מטמאת את הבשר, ועי' בראב"ד הביאו הרמב"ן שהקושיא היתה גם על הסכין איך מכניסה למקדש הלא היא אב הטומאה, ועי' בר"ח.

ליטמיה לסכין ואזל וטמיתיה לבשר, וקשה למה לא הקשה כן על המשנה בזבחים לא: 'שהשחיטה כשרה בטמאים?' עי' תורת חיים ורעק"א דשם מצי לאוקמה במפרכסת ואת אינה מטמאה או מטמאה רק בדרבנן ובמוקדשין לא גזרו עי"ש.

אלא דאיטמי בשרן, ולכאורה יכול לאוקמי דהשוחט נגע בטמא מת?, עי' ראשונים, ולדעת הר"ח שהבאנו לעיל לא יעזור דגם הוא עושה את הסכין כמותו- ראשון לטומאה, ועי' קובץ ענינים שתלה מחלוקתם בטעם שאין ראשון מטמא כלי אם הוא חסרון במקבל, או בנותן. (עי' שואל ומשיב א' שה' שהקשה מכאן על דעת הצ"ח שס"ל דכלי שרת מקבלים טומאה גם מראשון בגלל חיבת הקודש, ועי' קה"י פסחים יב').

תוד"ה כגון דנו אי סכין שחיטה צריכה להיות כלי שרת, וע"ע תוס' בזבחים מז., ורמב"ן וריטב"א כאן, עי' רמב"ם מעה"ק ד' ז' שנראה דאפילו כלי אין צריך, ועי' ח"י חת"ס.

בד"א שישראל עומד על גביו, ובראשונים נחלקו אי צריך גם לבדוק את סכינו או לכה"פ לראות שבדוקו, ועי' שו"ע ב' ס"ט ובש"ך שם, עי' באור הגר"א, רעק"א ובפליתי שם.

אבל יוצא ונכנס לא ישחוט, וקשה למה לא ישחוט לכתחילה ויסמוך על כזית בשר שיתן לו? תי' הרשב"א א. מפני הרואים שלא יודעים שנתן לו ב. שמא ישכח לתת לו.

בענין זה, עי' פרש"י למה הכותים לא חוששין ללפני עור הכתוב בתורה?, ועיין קובץ שמועות שהקשה למה לא נסמוך על פיהם דחוששין ללא תענה ברעך

עד שקר'?, ותי' דס"ל דלא קאי לאו זה על איסורין דאין בהם תורת עדות.

תוד"ה המניח (הראשון) דנו מה הדין כששחט הכותי לבד ואיננו בפנינו בשביל להאכילו, וכתבו בזה ב' פירושים אי יהיה מותר ביוצא ונכנס, ועי' ריטב"א וראש יוסף מה דעת רש"י.

ומה שהקשו שם לפירושם הראשון דעדיין נשארה קושיית רבא על אביי, עי' רש"י ורעק"א שכתבו שיש לחלק בין איסור יין לאיסור נבילה.

כשישראל עומד על גביו, עי' לקמן יב: תוד"ה מאן די ש בזה ב' אופנים ועי"ש מהרש"א ומהרש"ל מה שיש להקשות לפי זה על גמרא דילן, ועי' תי'.

ישראל מומר, לרוב הראשונים איירי במומר לענין שחיטה (לאכול כשר), אבל מומר לדבר אחר הרי הוא לענין שחיטה כישראל כשר, ודעת הרמב"ם שחיטה ד' יד' דגם מומר לעבירה אחת צריך לבדוק לו סכין, עי' רשב"א ור"ן, וברא"ש סימן ז', ומומר להכעיס שפסול לגמרי עי' בע"ב הטעם לרש"י ולתוס', ושאינו לא לתיאבון ולא להכעיס, עי' כסף משנה בדעת הרמב"ם שם, ובב"י סי' ב' דקדק מדברי הרא"ש דפסול, ועי' רעק"א ד. למה הרי"ף השמיט דינא דרבא להכשיר שחיטת מומר לתיאבון.

ע"ב

בודק סכין ונותן לו, ומשום דהמומר לתיאבון אינו טורח לבדוק סכינו, וקשה הא לקמן ד. אמרינן דטורח להחליף חמיצו שעבר עליו הפסח? תירו הרמב"ן והר"ן דלחם מצוי ומניחו למחר, אבל לבשר כשתאב עכשיו אינו טורח לתקן הסכין אם מצאה פגומה.

עוד נחלקו בראשונים האם צריך לבדוק אחריו את שחיטתו ואי שחט ב' סימנים, וכן האם צריך לברר אם יודע הלכות שחיטה שגם בזה סמכין אחזקה דרוב מצויין וכו'.

נמצאת סכיני יפה וכו', ואם לאו וכו', ויל"ע מהו כפל הלשון? ועי' ריטב"א דבא לחדש דכאן לא יעזור להאכילו כזית בשר כמו בכותי דמומר חשוד לאכול איסור.

בד"א שיודעין בו שיודע לומר הל' שחיטה, וזה הביאור מומחין דהכא, ריטב"א.

תוד"ה ואם, הקשו דלכאורה כשאנו בפנינו איתא לקמן יב. דניתן לסמוך על רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, וברעק"א הביא דברי ראב"ן, דגם לרבינא כשאי אפשר להשיג את השוחט כשר בדיעבד, ובנימוקי הגר"ב כתב לחלק בין עוף לבהמה.

תוד"ה דליתיה דנו בשוחט שבדקנוהו ואינו יודע את ההלכות אי ניתן לסמוך על 'אחרים רואים', והקשו סתירה מכאן ללקמן יב ע"ש, ובתורא"ש תי' דיש חילוק בין הרואין אותו דהכא לרואין אותו דהתם, ובפורת יוסף מחלק דהתם הרואה יודע שהשוחט אינו יודע את ההלכות ומדקדק להשיג יפה, משא"כ הכא, וע"ע רמב"ן וריטב"א, ועי' הגהות אשר"י סי' ו' ובהגהות הב"ח שם.

שנים ושלושה פעמים, ונקט לשון בנ"א או משום מחלוקת רבי ורשב"ג, עי' ריטב"א, ובמעדני יו"ט ד' א' מחלק בין אדם חזק לרך הלבב, וכמו לגבי חינוך קטנים לצום יו"כ.

חולין שנעשו על טהרת הקודש לאו כקודש דמו, וכן פסק הרמב"ם אבות הטומאה יא' ט', ועי"ש בראב"ד שחולק ובכס"מ, ועי' נימוקי הגר"ב.

רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, וכן פסק הר"ף והביא ראיה מהברייתא לקמן יב., ובבית הלוי ח"ב ד' חקר האם זה חזקה הלכתית ומדין חזקת כשרות שאם לא היה מומחה לא היה נגש לשוחט שמא ינבל, או שזה חזקה מציאותית שמי שלא יודע דיני שחיטה לא שוחט אלא נוחר וכדו', והוח שם שדעת הרמב"ם והרא"ה כצד הראשון, ודעת תוס' והרשב"א כצד השני והביא כמה נ"מ: א. האם אמרינן חזקה זו בישראל מומר לתיאבון וכו', ב. כשאינן בית השחיטה ניכר דחזקת כשרות יש, וחזקת המציאות אין, ג. אי מהני חזקה זו לדיני ממונות עי' ש"ך יו"ד א' ד' ופרמ"ג ורעק"א שם.

תוס' בכורות כ: הקשו אין סומכין על חזקה זו נגד חזקת איסור הרי סמוך מיעוטא לחזקה? עי' תי', רא"ה ושב"א תוה"ב א' א', וריטב"א כאן ובקידושין פ.

הראשונים הביאו דברי הגאונים שאם השוחט לפנינו לא סמכין על חזקה זו, עי' רמב"ן שנו"נ בדבריהם באריכות, ודבריהם בנויים על דעת רבינא, אמנם בבעל המאור כתב דמסקנת הסוגיא כאן דלרוב האמוראים סמכין על חזקה זו לגמרי, והביא עוד ראיות לזה, וכן נראה דעת רש"י ד"ה מומחין, ועי'

תוד"ה רוב וע"ע שיטת בעל העיטור בטור.

עי' רשב"א דאם אינו בקי, לא יעזור מה שילמוד ההלכות אחר שישחוט ויאמר ברי לי ששחטתי כהוגן, והביא ראיות לדבר, ע"ע ריטב"א, ורמב"ן יב.

לעילופי לא חיישינן, ובזה כתבו הראשונים שגם לפי הגאונים אין צריך לשאלו, והרא"ש ו' הבין בדברי הר"ף שיש לשאלו, וכן נראה מהרמב"ם שחיטה ד' ג' שצריך לשחוט פעמים רבות בפני חכם לראות שאינו מתעלף, קודם שישחוט בינו לבין עצמו, עי' ב"י.

תוד"ה קסבר דנו מה המקור לזה ששחיטת גוי פסולה, עי' רא"ש סי' ה' ומעדני יו"ט אות ר'.

תוד"ה מאי, תמהו על קושיית הגמ' דהלא רבא מוקים למתניתין בדף טו. במומר, ולכן מוקים למתניתין דהכא בכותי, עי' תי' וביאורו במהרש"א, ועי' רמב"ן, באור הגר"א ב' יז' ורש"ש.

"החיזוק היומי"

רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן, וקשה מהו הלשון הזה הו' ליה למימר רוב השוחטים מומחים, ומהו לשון מצויין אצל שחיטה? (ויש ללמוד מזה הרבה לענין גדרה של חזקה זו).

והנה לעיל הבאנו לחקור בדין השחיטה אי גדרה כמצוה קיומית או שאינה מצוה כלל רק הכשר להציל מעבירה של נבילה ואינו זכות, והנה ידוע שעל פי הסוד יש בשחיטה מצוה גדולה ונשגבה של תיקון הנשמות המגולגלין בבהמה זו, וכן העלאת בשרה מדרגת בעל חי לדרגת אוכל ובוזה ככל שתגדל מעלת השוחט יגדל התיקון וכידוע מצדיקי עליון, וזה בא לרמוז לנו שכל מי שמצוי אצל שחיטה היינו שאינה רק אומנות בעלמא אצל מצוי ב'ענינים שבה' מומחין הם, היינו שדרגתו גדולה ונשגבה.

לע"נ הג"ר חיים בן-ציון בה"ג רבי משה זצ"ל נלב"ע טו' כסלו תשעח'
ל"שיבישע בלאט" מהדורה מתוקנת ומורחבת, או לקבלת הדף
מידי יום שלח בקשה ל- 7652935@gmail.com ואנו נשלח לכם
בל"ג מידי יום.